

דברי סיכום - טקס פרישה 6.11.24

בפרק זמן זה, שבו אני מסתכלת לאחור ובוחנת את בחירותיי, האישיות והמקצועיות, לאורך הדרך, יש בשירו של שאול טשרניחובסקי "האדם אינו אלא..."¹ להנהיר אותן: הָאָדָם אֵינוֹ אֶלָּא קֶרְקַע אֶרֶץ קֶטְנָה, הָאָדָם אֵינוֹ אֶלָּא תְּבִנִית נוֹף־מוֹלְדָתוֹ... וְאֵךְ בְּרְבוֹת הַיָּמִים וּבְמִלְחָמַת־יְשׁוּת, וּמְגִלַת־סֵפֶר חֲזִיו הוֹלְכָה מִתְפַּרְשֶׁת, וּבָאוּ אֶחָד אֶחָד, וְיִגְלָה פֶּשֶׁר כָּל אוֹת וְאוֹת וְסִמָּל סִמָּל כָּל הַבָּאוֹת, שְׁחַקְקוּ עָלֶיהָ בְּרֵאשִׁית בְּרִיתָהּ, הָאָדָם אֵינוֹ אֶלָּא תְּבִנִית־נוֹף מוֹלְדָתוֹ. וְכִתְבִּנִית אוֹתָהּ פְּנֵה, אֲשֶׁר בָּהּ נוֹלְדָתִי, הִתְפַּרְשׁוּ תוֹלְדוֹת חַיִּי". הוראתה של המילה 'מולדת' בשיר היא כמקובל בימינו: 'מקום הלידה'. בלשון העברית הקלאסית, הוראתה, "לידה, מוצא" (מכרתיך ומלדתיך מארץ הכנעני [יח' טז 3]), ומקום הלידה (כגון: "שוב לארצך ולמולדתך" [בר' לב, י]).² אני מבקשת להרחיב את ההיגד בשירו של טשרניחובסקי ולהוסיף עליו: הָאָדָם אֵינוֹ אֶלָּא תְּבִנִית נוֹף־מוֹלְדָתוֹ" ותבנית בית אביו ואמו. אסייג את דבריי ואומר כי אני מאמינה ביכולת האדם לבחור, במידה זו או אחרת, את הדרך שבה ילך.

הדרך שבה הלכתי הושפעה, במידה רבה, מחינוכי בבית הוריי שהדגיש את חשיבות הלימוד, העבודה, החריצות והמצוינות. איזו מן ילדה הייתי? אציין קו אחד - תולעת ספרים, ששואלת ספר בספרייה הציבורית (ולעתים מקבלת רשות מהספרנית לשאול שניים) וקוראת בו בדרך הביתה, מהילדים שבזמנם הפנוי קוראים באנציקלופדיות. אציין כי אנציקלופדיית 'תרבות', על ציוריה המרהיבים, הייתה חביבה עלי בשל הציורים המרהיבים שבה.³ מה אמרו ילדיי על כך? – חנונית.

אהבת המקרא נטעה בי בשנות ילדותי ונעוריי, בימים שבהם ספר הספרים היה ברום מעמדו בחברה הישראלית, במרכז הזירה התרבותית. אריאל הירשפלד במאמר על ספרו של יובל שמעוני "אל העפר", עיתון הארץ, 22.6.2007 מיטיב לתאר זאת: "התנ"ך הובן כמצבור התרבותי, הלאומי והאוניברסלי ביותר, כביטוי הנשגב ביותר של הלשון העברית ושל רוחה העתיקה וכמעין מתמיד של סוגיות מוסריות עכשוויות, שנדרשה בו בקיאות לא קטנה ולמדו אותו לאורך כל שנות הלימוד כמעט". תהליך השחיקה במעמדו של המקרא בחברה הישראלית החל מאוחר יותר.

את לימודי התיכון למדתי בבית ספר בויאר בירושלים במסגרת תכנית שכונתה אז "תכנית למחוננים". על התכנית ועל ההגדרה לא ארחיב בהקשר זה.

גילוי נאות, הבחירה בלימודים אקדמיים במקרא לא הייתה בחירתי הראשונה. בשנה השנייה לשירותי הצבאי כמדריכה בכפר הנוער החקלאי "כנות" נרשמתי ללימודי משפטים. התקבלתי ללא בחינות כשתחושת גאווה ממלאת את לבי. ראיתי את עצמי לוחמת למען

¹¹ מתוך "שירי שאול טשרניחובסקי", תל אביב: דביר, תשכ"ח. בכפר שהיום נמצא באוקראינה

² ראו מ"צ קדרי במילון העברית המקראית

³ אנציקלופדיה לנוער שיצאה לאור בשנת תשכ"ב (1962) בישראל בהוצאת מסד, גרסה עברית של האנציקלופדיה האיטלקית Conoscere, מילנו 1958.

הצדק ומגינה על חלשי החברה. אולם לאחר ריאיון הקבלה עם דיקן הפקולטה למשפטים, החלטתי שאין זה המקצוע שארצה ללמוד. שאלתי את עצמי במה תבחרי עתה, שבועיים לפני התחלת הלימודים? המקצועות שאהבתי בלימודי התיכון היו תנ"ך, ספרות, צרפתית ומתמטיקה. הבחירה הייתה פשוטה, שכן נשביתי בקסמו של המקרא כבר בלימודי בית הספר היסודי. בכיתה ב, המחיזה המורה שרה את סיפור עבד אברהם ורבקה (בראשית כד) והיה עליה לבחור בתלמידה שתמלא את תפקידה של רבקה במחזה. למדתי את השיר, שברבות הימים גיליתי שנכתב על ידי לוי קיפניס: העבד פונה אל רבקה: "נערה טובה יפת עיניים, הטי כדך, השקיני מים, והיא עונה: שְׁתָּה, אדוני, כדי לפניך /אחר אשאב גם לגמליך... אני זוכרת את עצמי מניפה את הכד הדמיוני מעלה. לצערי לא נבחרתי לתפקיד רבקה. אני אוהבת לשיר גם היום, אך נראה שאיני בעלת כישרונות בתחום זה. זיכרון אחר: בכיתה ה, מנהל בית הספר ראובן גרוסמן בא למלא את מקומה של המורה שנעדרה באותו יום, ולימד את שירת דבורה. הוא קורא בפאתוס את הפסוק "אז הלמו עקבי סוס /מדהרות דהרות אביריו" ואני רואה את רוכבי הסוסים ושומעת את הלמות עקבי הסוסים. בכיתה ה' חיברתי מחזה על כרם נבות, תוך אימוץ לשון המקרא, כגון: הזמנים הפוכים.

הקורסים הראשונים שלמדתי לתואר הראשון במקרא באוניברסיטה העברית היו מגילת רות וספר יונה בשילוב הדרכה ביבליוגרפית שלימד פרופ' יאיר זקוביץ, אז דוקטורנט למקרא. למדתי רבות ממוריי בחוג למקרא באוניברסיטה העברית, דור הנפילים של חוקרי המקרא בארץ, ששימשתי כעוזרת הוראה ומחקר של חלקם, ביניהם פרופ' יצחק אריה זליגמן ופרופ' מאיר וייס. פרופ' יאיר זקוביץ, שנעדר הערב בשל מחויבות קודמת, היה לי מורה ומדריך בכל שנות לימודיי, והשפיע עלי מחכמת לבו ומעצתו הטובה. השראתו והשפעתו באים לידי ביטוי בהוראתי ובמחקריי. אני מודה לפרופ' אביגדור שנאן, חברו ועמיתו למחקר של פרופ' יאיר זקוביץ, לשעבר יו"ר ועדת הקידום לפרופסורה בדוד ילין, על האפשרות להיוועץ בו בנושאים שונים, על עצותיו הטובות שניתנות במאור פנים ועל שטרח והגיע לאירוע הנוכחי.

לימודי לתואר השני נקטעו לאחר סיום לימודי התואר הראשון בשל שהות בת שנתיים בפרוז מסויבות משפחתיות. הם נקטעו שוב, בשנה השנייה ללימודי התואר השני בשל נסיעה נוספת, הפעם שהות בת שנתיים בעמק הסיליקון בקליפורניה. חזרנו לארץ בקיץ 1984 כשאני אמא לרון בן השנתיים. חזרתי ללימודים, אך הנסיבות השתנו; תהליך השחיקה במעמד לימודי היהדות, והמקרא בכלל זה, היה בעיצומו והחוג למקרא המשיך להציע לי משרות של עוזרת הוראה ועוזרת מחקר. בעצתה של ד"ר לאה מזור, אז דוקטורנטית למקרא ומרצה בדוד ילין ולאחר מכן בתכנית "רביבים" באוניברסיטה העברית ובמכון כרם, פניתי למכללת דוד ילין. המנהל היה ד"ר ניסן שיינין, מי שבתקופת כהונתו קיבל סמינר בית הכרם הכרה ומעמד של מוסד להשכלה גבוהה, המעניק תואר אקדמי ראשון בחינוך (B.Ed) לבוגריו. לימדתי בסמסטר ב ובסופו נאמר לי שעלי להשלים את לימודי התואר השני – דרישה חדשה של משרד החינוך שהיה על הנהלת המכללה לאכוף, והובטח לי כי בסיום לימודי אוכל לחזור למכללה.

כעשרה חודשים למדתי לבחינות הגמר של החוג למקרא על שלושה ספרי מקרא (40 פרקים) בליווי פרשנות מקרא, מסורתית וחדשה, וספרות מחקר ענפה. הייתי האחרונה שנבחרה במתכונת זו, יומיים, מבוקר עד ערב, נבחנתי בכתב ולאחר כשבוע נבחנתי בעל פה על ידי ראש החוג ושני מרצים נוספים.

סיימתי את לימודי התואר השני בהצטיינות והתקבלתי לעבודה במכללה בסמסטר ב בשנה העוקבת. המנהל היה ד"ר איתי זמון, (מנהל המכללה בין השנים 1988–2003), איש חינוך פורץ דרך, שמעורבות חינוכית חברתית-אנושית ורב-תרבותית וגישה הומניסטית אפיינו את דרכו החינוכית והניהולית. תפיסתו החינוכית על קידום ההוראה, הלמידה והמחקר, העמקת הפלורליזם והסובלנות בחברה רב תרבותית, יחד עם שמירת ייחודיות תרבותית-ערכית הם מאושרות המכללה עד היום. על פועלו אדבר מחר, בערב המוקדש לזכרו.

ההסתגלות למעבר מן החוג למקרא באוניברסיטה העברית לחוג למקרא במכללה, על כל המשתמע מכך, לא הייתה ארוכה. ההכרה בחשיבות הכשרת מורים וגננות איכותיים הלכה וגדלה בעיניי והעניקה משמעות לעבודתי. זכות גדולה נפלה בחלקי ללמד בחוג למקרא בראשותה של ד"ר רות רוזנברג ז"ל. ד"ר רוזנברג כתבה את עבודת הדוקטור שלה (על השאול במקרא) באוניברסיטת הרווארד בהנחייתו של פרופ' פ"מ קרוס, מהחוקרים החשובים של המגילות הגנוזות. היא התבלטה ברוחב השכלתה, בכישורי ההוראה שלה, ביושרה, בהגינותה, בגישה השוויונית לבני האדם, ברדיפת צדק ובעשיית מעשי חסד. ד"ר רוזנברג הניחה את היסודות של החוג למקרא במכללת דוד ילין, שהעיקריים ביניהם: השאיפה לרמה אקדמית גבוהה, גיבוש גישה בין תחומית בתכנית הלימודים ושילוב מיטבי בין לימודים עיוניים להכשרה להוראה, כשהסדנה למקרא וארכיאולוגיה בליווי סדנה יוצרת, היא אחת מגילויה. בעבורי היא הייתה מורה משמעותית.

לאחר שנות הוראה אחדות בחוג למקרא, המשכתי את לימודי התואר השלישי, במקביל להוראה ולהובלת החוג למקרא, כשאני כבר אמא לשלושה ילדים צעירים, רון, הדס ונועה. המשפט החותם את דברי הלל הזקן, בפרקי אבות, משנה ה, ב,⁴ "וְאֵל תֹּאמַר לְכִשְׁאֶפְנָה אֲשֶׁנָּה, שְׂמָא לֹא תִפְנָה" נחקק בתודעתי. למיטב זיכרוני, ד"ר אורה גרבלסקי ז"ל השתמשה בו באחת משיחותינו, כששיתפתי אותה באי יכולתי להקדיש זמן רב לכתיבת עבודת הדוקטור בנסיבות אלה. "לימוד (התורה) הוא דבר חשוב ביותר ועל האדם לעסוק בו בכל עת, ולא לדחות אותו בטענת חוסר זמן, 'וכשיהיה לי זמן – אלמד', כי אפשר שלא ימצא את הפנאי לעשות זאת". הציטוט הוא מפירושו של פרופ' אביגדור שנאן לפרקי אבות. התנהלתי לאורו של משפט זה רוב הזמן, ולא ארחיב.

⁴ "הלל אומר, אל תפרוש מן הצבור, ואל תאמן בעצמך עד יום מותך, ואל תדין את חברך עד שתגיע למקומו, ואל תאמר דבר שאי אפשר לשמוע שסופו להשמע. ואל תאמר לְכִשְׁאֶפְנָה אֲשֶׁנָּה, שְׂמָא לֹא תִפְנָה"

בתקופה שבה כיהנתי כראש החוג למקרא (בין השנים 1997–2008) נחשפתי לחבורה של ראשי יחידות מעוררת השראה, ביניהם: ד"ר רות וולק ראש החוג למדעים, ד"ר רות בורשטיין, ראש החוג ללשון העברית ולימים מייסדת התכנית לעריכת לשון, ד"ר יאיר שיפמן, ראש החוג להיסטוריה ומחשבת ישראל, ד"ר עדה קינסטלר, ראש החוג לספרות, ד"ר אבי מעפיל, שבא אחריה, ד"ר אורה גרבלסקי, ראש החוג להשכלת מבוגרים ועברית כשפה שנייה. היה זה תהליך חניכה משמעותי של בעלת תפקיד חדשה בחבורת ראשי יחידות איכותיים ומנוסים, אנשי חינוך שאמונים על תחומי הדעת שבהם עסקו ואני מודה להם, לאלה שאינם עמנו ולא לה שייבדלו לחיים ארוכים.

הייתי חברה בוועדת המקצוע להוראת התנ"ך במשרד החינוך פעמיים, הוועדה הראשונה בראשות פרופ' יאיר זקוביץ, והשנייה בראשות פרופ' נילי וזאנה, שניהם מן האוניברסיטה העברית. החברות בוועדה הרחיבה את הידע שלי על מצב הוראת המקרא בבתי הספר הממלכתיים בארץ, על תכניות לימודים לחטיבות הגיל השונות, ובעיקר על הקשיים עמם מתמודדים מורי התנ"ך. כעבור כמה שנים הייתי חברה בפורום שפעל בשיתוף אוניברסיטת חיפה ומכון ון ליר ודן בקשיים בהוראת מקרא בבתי הספר הממלכתיים וניסה לגבש דרכי פעולה שישפרו את המצב. הייתי חברה בשלוש ועדות מ"ג לבחינת תכניות לימודים לתואר ראשון ושני בהוראת המקרא במכללות לחינוך. בראשות ועדות אלה עמדה פרופ' יאירה אמית, פרופסור למקרא מאוניברסיטת תל-אביב, ממנה למדתי רבות. דו-שיח אינטנסיבי התנהל ביני לבינה דרך ספריה בעת כתיבת **עבודת הדוקטור (מקבילות ספרותיות, פנימיות וחיצוניות במחזור הסיפורים על גדעון)** וספרי **אלה תולדות גדעון**, שהוא עיבוד של עבודה זו. כוונתי לספריה: **אמנות העריכה בספר שופטים ופירושה לספר שופטים**. ספרה, **עלייתה ונפילתה של אימפריית התנ"ך בחינוך הישראלי**, היטיב לתאר את הגורמים למשבר בהוראת המקרא והציע גם דרכי התמודדות.

כמרצה וכראש החוג למקרא ניצלתי את אוצרות הידע מכור מחצבתי, החוג למקרא באוניברסיטה העברית, מזה, ואימצתי את המלצות ועדת שנהר על דרכי ההתמודדות עם השחיקה במעמד מקצועות היהדות, והמקרא בכלל זה, הן אלה הנוגעות להכשרת עתודת המורים והן אלה הנוגעות להכנת תכניות לימודים וחומרי למידה, מזה. לימוד מקצועות היהדות באופן שידגיש את אופיים כמקצועות הומניסטיים, מנחילי תרבות וערכים, המעניקים כלים לבניית השקפת עולם; לימוד תרבות ישראל תוך קיום זיקה חיובית לתרבות העולם; פיתוח לימוד בין-תחומי רחב הכולל מגוון גישות ומגוון דרכי לימוד; לימוד הטקסטים תוך הדגשה של המרכיבים הרלוונטיים, המשמעותיים והאקטואליים ללומד בן ימינו ועוד.⁵ גישה זו באה לידי ביטוי גם בניסוי בהובלת ד"ר איתי זמרן, שמטרתו הייתה לבחון באיזו מידה ניתן ליישם עקרונות תאורטיים בנוסח הפדגוגיה הביקורתית במסגרת

⁵ ראו המלצות ועדת שנהר כפי שנוסחו בחוברת **עם ועולם: תרבות יהודית בעולם משתנה**, ירושלים תשנ"ד.

הכשרתם של פרחי הוראה, בעזרת הוראת טקסטים בשלושה תחומים: לשון עברית, היסטוריה ואזרחות ומקרא. לניסוי זה היו שותפים ד"ר דורון נידרלנד, ד"ר רות בורשטיין. הוא תועד בספר **אפשר גם אחרת – פדגוגיה ביקורתית ופדגוגיה המחנכת לביקורת** במסגרת ניירות דיון של מכון מופ"ת.

הלימוד הבין-תחומי הרחב בחוג למקרא, שיסודותיו הונחו בימי ד"ר רות רוזנברג, הועמק בזמן כהונתי כראש חוג והוא נמשך עד היום. כך למשל, את הסדנה לעיבוד דרמטי של טקסטים מקראיים בהנחיית איילה פז ומרצים מן החוג לאמנות, ד"ר פא אברט, ד"ר אשלי טוביאס וד"ר רועי הורוביץ, קורס ללשון המקרא הנלמד בשיתוף פעולה בין ד"ר אהרן גלצר וד"ר עדי מרילי. שיתופי הפעולה שלי עם ד"ר יעקב צימרמן בכמה קורסים ועם ד"ר מיכל מוטרו, בקורס "על בעלי חיים אנשים" העשירו אותנו המורים ואת הסטודנטים כאחד.

תפקידי הניהול הבאים שמילאתי, היו יו"ר ועדת הוראה, ראש בית הספר ללימודי המשך (שבע שנים) וחברת הנהלה, ורקטור של המכללה בעשר השנים האחרונות. לאורך שנות עבודתי עמדו בראש המכללה, מנהלים שכונו בכינויים שהשתנו במרוצת השנים, ככל הנראה בזיקה לקידום תהליכי האקדמיזציה של המכללות לחינוך ומתוך כוונה לרומם, לפחות באופן סמלי, את מעמד המכללות לחינוך: ד"ר שיינן וד"ר איתי זמרון, מנהלי מכללה, ד"ר אנה רוטו, ראש המכללה, פרופ' זמירה מברך ואחרון חביב, פרופ' יוסף פרוסט, נשיאי מכללה. בתפקידי השונים זכיתי בליווי הממונים עלי; נועצתי בהם, התלבטנו וקיבלנו החלטות חשובות במשותף, הם תמכו בי בקידום הנושאים שבתחום אחריותי. הוועד המנהל וועדת הכספים של המכללה, בהרכביהם השונים, הטו את אוזניהם לדבריי ולא פעם הם לקחו אותם בחשבון בעת קבלת החלטות. שיתופי הפעולה המקצועיים עם המועצה האקדמית של המכללה בראשות פרופ' דורון נידרלנד, ראשי היחידות האקדמיות, ובמיוחד העבודה המקצועית והמסורה של סגל המנהל האקדמי שהתמודד יחד עמי עם ים התכניות, הדוחות, המיזמים והתקנונים, ולא פעם בלחץ זמן. השיתוף עם היחידות המנהליות השונות: משאבי אנוש, תכניות הלימודים, מערכות המידע, מנהל הסטודנטים, הספרייה והמכינה, שתרמו את חלקם במשימות. כל אלה הניבו פירות שהמכללה התברכה בהם.

בכל תפקידי הניהול שמילאתי השתדלתי לפעול בעניינות, על-פי עקרונות אחידים וללא משוא פנים. במרבית המקרים התקבלו ההחלטות ללא ערעור.

השנים האחרונות, שנות הקורונה והמלחמה הנמשכת מעל שנה, על השלכותיהן, חייבו ועדיין מחייבים היערכות מתאימה של המכללה בנסיבות אלה בהובלת פרופ' פרוסט. בו בזמן התקיימו תהליכים אקדמיים בהובלת המל"ג ומשרד החינוך וגם תהליכים פנים-מכללתיים שעסקו בבחינת הזהות שלנו כמוסד אקדמי להכשרת מורים וגננות וזיקוקה. לתהליכים אלה, שנדונו בוועדת ההוראה של המכללה בראשות ד"ר יפתח גולדמן, בהנהלה, בפורום של ראשי המסלולים ובפורום של ראשי החוגים, היו השלכות על בניית מתווי ההוראה החדשים (ודמני-ענבר) על גיבוש ה'פיילוט' בחלק מהמסלולים בסוף שנה"ל תשפ"ד, ועל הבנת הצורך

בהעמקת הזיקות בין הלימודים העיוניים, להוראתם ולהכשרת פרחי ההוראה, ומחקר מלווה.

תהליך קידום הסגל לדרגות אקדמיות הולך ומתבסס ומספר חברי הסגל ההופכים ל'סגל ליבתי' ביחידות השונות הולך וגדל. זה הזמן להודות לוועדה לקידום לדרגת 'מרצה' ו'מרצה בכיר' בראשות פרופ' אלחנן אדלר, ולוועדה לקידום לדרגת פרופסור בראשות פרופ' בן ציון רוזנפלד על עבודתן המקצועית. המבנה הארגוני החדש של המכללה נבנה, נדבך אחר נדבך; השנה הוקמו שני בתי ספר, לתואר ראשון ולתואר השני, בראשות פרופ' בועז צבר וד"ר יעקב דויטש בהתאמה. אין לי ספק שהדור החדש של בעלי התפקידים הבכירים, בשיתוף הסגל האקדמי והמנהלי, יתרום לשגשוג המכללה בשנים הבאות ואין לי אלא לאחל הצלחה לכולם.

לאור שירו של טשרניחובסקי, שבו פתחתי אומר כי מגילת ספר חיי הולכת ומתפרשת בעבורי. בסיום פרק זה ובספו של פרק חדש בחיי, שייטווה אט אט (בהקדשת זמן רב יותר למשפחתי היקרה, בחזרה לספרייה הלאומית, שהייתה בעבורי לאורך שנים רבות אכסניה ללימוד, ובחיפוש תחומי עניין חדשים), אני חשה תערובת של שמחה וסיפוק יחד עם צער על הפרידה, גם אם הפרידה אינה שלמה, מכיוון שאמשיך למלא כמה תפקידים במכללה. יש בכמה שורות מהשיר "אסיף" (השיר שמוכר יותר בשם "אסוף את המעשים") שנכתב על ידי איתמר פרת, לבטא את תחושתיי בימים אלה:

אָסוֹף אֶת כָּל הַמַּעֲשִׂים, אֶת הַמַּלְיָם וְהָאוֹתוֹת
 כְּמוֹ יְבוּל בְּרִיחַ, כְּבֵד מְשֵׁאת,
 אָסוֹף אֶת הַפְּרִיחָה, אֲשֶׁר גָּמְלָה לְזַכְרוֹנוֹת
 שֶׁל קִיץ שֶׁחָלף בְּטָרֵם עֵת.

הטנא שלי מלא במעשים ומלים אשר גמלו לזיכרונות יקרים.

אני רוצה להביע את תודתי לכל מי שלקח חלק בארגון הערב הנפלא הזה. בראש ובראשונה לפרופ' פרוסט, שהעלה את ההצעה לקיים אירוע לכבודי וגם קידם את הנושא בנחישות; למיטל שלא ויתרה, למרות שהערמתי קשיים בדרכה; לעמיתים ולעמיתות הרבים שהשקיעו מזמנם בהכנת האירוע. תודה מיוחדת לד"ר בועז ברונשטיין, על ההנחיה המקצועית של האירוע; לאילנית כהן על הכנת המצגת היפה; לדניאל שושני על ליקוט ברכות הסגל בספר שעיצבו שובה את העין ולרמי על הפעלת מערכות האודיו והווידאו. אחרונים חביבים, אנשי ונשות היחידה לתפעול והיחידה ליחסי ציבור וארגון אירועים, שתרומתם החשובה בקיום אירוע זה, כמו באירועים מכללתיים אחרים, ראויה לציון. אני מודה לכל באי האירוע ומקווה שאני ראויה לדברי ההוקרה והתודה שנאמרו על ידי הדוברים השונים.

לימים טובים
 חוה